

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE BESCHERMING ALS
MONUMENT, STADS- EN DORPSGEZICHT**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
AMBTENARENZAKEN EN SPORT,

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreet van 22 februari 1995 ;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, §1, I, 7°;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 1999 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 10 juni 1999 houdende vaststelling van de ontwerplijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 2 december 1999,

B E S L U I T :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976:

Wegens zijn artistieke en historische waarde:

- als monument:

Kasteel van Schelderode, kasteelpark en aanhorigheden met inbegrip van kasteelmuren en toegangspoort, gelegen te Merelbeke (Schelderode), Schelderodeplein 8, 9;

bekend ten kadaster:

Merelbeke, 6e afdeling, sectie A, perceelnummers 167G, 167H, 169A, 170A, 171, 172, 173, 173/2, 174, 175C, 178M, 178N, 188E, 188F, 189, 190, 191, 192, 193E, 194, 201B, 202K, 202L.

Wegens zijn historische en wetenschappelijke waarde:

- als monument:

pastorie, ommuurde pastorietuin met stallingen, gelegen te Merelbeke (Schelderode), Gaversesteenweg 512;

bekend ten kadaster:
Merelbeke, 6e afdeling, sectie F, perceelnummer 207B.

Wegens zijn historische waarde:

- als monument:

voormalige hoeve en aanhorigheid kasteel, thans twee huisjes met erf, bakhuis en stallingen, gelegen te

Merelbeke (Schelderode), Gaversesteenweg 478, 480;

bekend ten kadaster:

Merelbeke, 6e afdeling, sectie A, perceelnummers 167F, 167G.

Wegens zijn historische waarde:

- als monument:

huis met stallingen en voortuinafsluiting met hekwerk, gelegen te

Merelbeke (Schelderode), Gaversesteenweg 611;

bekend ten kadaster:

Merelbeke, 6e afdeling, sectie B, perceelnummer 162W(DEEL).

Wegens zijn historische en wetenschappelijke waarde:

- als dorpsgezicht:

Dorpskern Schelderode met omgeving van de St.-Martinuskerk, van het kasteel en van de pastorie, gelegen te

Merelbeke (Merelbeke), Gaversesteenweg ;

Merelbeke (Schelderode) Gaversesteenweg ; Grepstraat ; Molenstraat ; Schelderodeplein ; Scheldeweg ;

bekend ten kadaster:

Merelbeke, 2e afdeling, sectie B, perceelnummers Z.NR., 915H, 916D2, 916E2, 916F2, 916P, 917B, 917C, 917D, 918C, 919, 920;

Merelbeke, 6e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) Z.NR.,

159F, 160C, 160T, 161B, 162/2A, 162B, 163B, 164C, 164D, 165A, 166, 167F, 167G, 169A, 170A, 171, 172, 173, 173/2, 174, 175C,

178M, 178N, 178P, 178R, 178S, 179M, 179N, 181E, 182F, 182G,

182K, 183E, 184E, 186D, 187H, 187K, 187L, 188E, 188F, 189,

190, 191, 192, 193E, 194, 201B, 202K, 202L, 203B, 204E, 204F,

205D, 205H, 207B, 209A2, 209B2, 209C2, 209D2, 209E2, 209F2,

209G2, 209N, 209X, 209Y, 210B, 210E, 211C;

Merelbeke, 6e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 151A3,

151F2, 151G2, 151H2, 151K2, 151L2, 151V2, 151W2, 151X2, 151Y2,

151Z2, 152C, 153D, 155(DEEL), 156C, 157A(DEEL), 159F, 160N,

160T, 161L, 162R, 162T, 162W, 162X, 165(DEEL), 180G(DEEL),

181P, 181R.

Art. 2.

Het algemeen belang gevormd door de **artistieke waarde** van het kasteel van Schelderode, kasteelpark en aanhorigheden met inbegrip van kasteelmuren en toegangspoort wordt als volgt omschreven:

Het kasteel van Schelderode is een bijzonder fraaie, pittoreske en kwalitatief hoogstaande uiting van Bethuniaanse neogotische bouwkunst, geconstrueerd omstreeks 1864-1865 door en als eigen woning van de kunstenaar Florimond Van de Poele. De architecturale creatie en de interieurafwerking resulteerde, in de kunstambachtelijke geest van de Gentse Sint-Lucasneo-

gotiek, uit het samenwerkingsverband van twee artistiek voraanstaande vertegenwoordigers van deze stijlstroming namelijk van Florimond Van de Poele zelf en van Jean Bethune. De stilistische homogeniteit, de smaakvolle verhoudingen van bouwvolumes en gevelbehandeling met een kunstzinnige detailuitwerking verlenen dit architecturaal kunstwerk een zeer uitzonderlijk karakter.

Het algemeen belang gevormd door de **historische waarde** van het kasteel van Schelderode, kasteelpark en aanhorigheden met inbegrip van kasteelmuren en toegangspoort wordt als volgt omschreven:

Het domein bij het neogotische kasteel gebouwd omstreeks 1864-65 voor en door oudheidkundige en architect Florimond Van de Poele, gaat terug op het vroeger foncier van de heren van Rode, het "Hof ten Daele" waarvan het kasteel in de 17de eeuw verdwenen was. Als feodaal centrum van de sinds de 13de eeuw aanzienlijk grote heerlijkheid het "Land van Rode" heeft deze site bijgedragen tot de ontwikkeling van de dorpskern van Schelderode. Door de middeleeuws geïnspireerde bouwtrant van het kasteel van Schelderode en zijn opvallende aanwezigheid achter de deels neogotische parochiekerk, wordt de initieële historische context van de kasteelsite en dorpskerk thans nog sterk gevisualiseerd.

Het kasteeldomein vormt typologisch en visueel een entiteit van cultuurlandschappelijke en bouwkundige bestanddelen met een conceptuele samenhang. Volgende elementen zijn als inherente delen van een representatief en goed bewaard kasteeldomein, typerend voor de tweede helft van de 19de eeuw, essentieel:

- het middeleeuws geïnspireerde kasteel met zijn ommuurde binnenplaats en voorgebouw met inrijpoort
- de gedeeltelijke ommuring van het kasteelpark met gekanteelde grote toegangspoort en kleine poortjes, de personeelswoning met afhangen, de ommuurde moestuin met serre en tuinpaviljoentjes
- het kasteelpark begrensd door de Melsenbeek en met serpentinevijver beneden aan de steilrand, aangelegd in "landschapsstijl" op het Scheldetalud met brede vista's vanuit het kasteel op de aanpalende Scheldemeersen,

Architectuurhistorisch is het kasteel van Schelderode, opgericht omstreeks 1864-1865 als eigen woning voor en door oudheidkundige en architect Florimond Van de Poele, een zeldzame en gaaf bewaarde creatie op het vlak van neogotische burgerlijke bouwkunst behorend tot zijn architecturaal oeuvre. Als resultaat van het samenwerkingsverband tussen Florimond Van de Poele en Jean Bethune is het kasteel een representatieve vertegenwoordiger van de Gentse Sint-Lucasneogotiek uit de tweede helft van de 19de eeuw en een merkwaardig voorbeeld van Betuniaanse baksteenarchitectuur.

Het algemeen belang gevormd door de **historische waarde** van de voormalige hoeve en aanhorigheid van het kasteel, thans twee huisjes en hun erf met stallingen en bakhuis, Gaversesteenweg 478-480, wordt als volgt omschreven:

Uit het huidig voorkomen van de gebouwen, deels bepaald door

aanpassingen in traditionele zin in de tweede helft van de 19de-begin 20ste eeuw, van de aanplantingen en de ligging van het geheel blijkt thans nog duidelijk dat de voormalige hoeve een integraal vroeger bestanddeel was van het kasteeldomein en dat het de afbakening van deze uithoek van het kasteelpark nog opvallend visualiseert. De gegroepede rode beuken in de achtertuin vormen compositorisch een essentieel element binnen de landschappelijke parkaanleg van het kasteeldomein van Schelderode.

De lage bakstenen woning van één bouwlaag met oude kern is één van de zeldzame resten van landelijke bebouwing die opklimt tot de 18de eeuw in het historisch centrum van Schelderode; met zijn typische stallen en bakhuis vormt het een entiteit die representatief is als kleine vroegere hoeve.

Het algemeen belang gevormd door de **historische waarde** van de *pastorie van Schelderode, de ommuurde pastorietuin met stallen*, wordt als volgt omschreven:

De in 1764 tot pastorie aangekochte en in 1767 daartoe aangepaste oudere woning, is één van de zeldzame architecturale overblijfselen van 18de-eeuwse bewoning in de historische dorpskern van Schelderode. Ingeplant naast de kerk, binnen een omringende ommuurde en deels beboomde pastorietuin met sporen van een typerende 18de-eeuwse symmetrische aanleg en karakteristiek bijbehorende stallen met koetspoort, maken deze kenmerkende aanhorigheden een conceptueel samenhangend geheel uit met de als dusdanig herkenbare pastorie.

Architectuurhistorisch is de pastorie een zeldzaam geworden en representatief voorbeeld van een landelijke pastorie uit het derde kwart van de 18de eeuw van slechts één bouwlaag met oudere structurele elementen. De pastorie bewaart typologische bouwkenmerken die specifiek zijn voor dergelijke vooraanstaande woning in een dorp: de dubbelhuisopstand, de karakteristieke indeling met centrale gang als as, kenmerkende authentieke interieurelementen zoals de overwelfde kelder, met stucwerk versierde bepleisterde zolderingen en schouwboezems in beide grote salons, de binnendeuren, oude hengsels en sluitwerk.

Het algemeen belang gevormd door de **wetenschappelijke waarde** van de *pastorie van Schelderode*, meer bepaald van de *pastorietuin*, wordt als volgt omschreven:

In de pastorietuin komt een Mispel (*Mespilus germanica*) voor die door zijn omvang en soort dendrologisch uitzonderlijk waardevol is als dikste exemplaar bekend in België.

Het algemeen belang gevormd door de **historische waarde** van het huis *Gaversesteenweg 611* wordt als volgt omschreven:

Het huis is een representatief voorbeeld van een burgerhuis uit de tweede helft van de 19de eeuw met gewitte bepleisterde voorgevel in neoclassicistische stijl en waarvan het interieur nog elementen van zijn oorspronkelijke aankleding bewaart. Het bezit een uitzonderlijk karakter door de zeldzaamheid van dit type huis binnen het landelijk kader gevormd door de historische dorpskern van Schelderode, door zijn visueel opvallende inplanting die het centrumkarakter binnen het dorp mede be-

paalt en door zijn authentiek voorkomen.

Het decoratieve ijzeren hek op bakstenen muurtje als oorspronkelijke afsluiting van de voortuin en het gewit bakstenen bijgebouw in de achtertuin dat stallen, een bakoven en aangebouwde serre omvat, vormen kenmerkende constructieve aanhorigheden binnen de tuin van een dergelijk type 19de-eeuwse burgerwoning.

Het algemeen belang gevormd door de **historische waarde**, meer bepaald de cultuurhistorische waarde van de *dorpskern van Schelderode met omgeving van de St.-Martinuskerk, van het kasteel van Schelderode, van de pastorie en met voetweg nr. 25 (delen tussen Grep- en Molenstraat)* wordt als volgt omschreven:

De dorpskern van Schelderode is een representatief voorbeeld voor de occupatiegeschiedenis in het gebied van de Bovenschelde van een dorpskern aan de rand van de Scheldevallei ontwikkeld bij een feodaal centrum, met name bij de zetel van het "Land van Rode", één van de belangrijkste heerlijkheden aan de rechteroever van de Schelde binnen het "Land van Aalst". In zijn huidig voorkomen, met het nadrukkelijk aanwezige neogotische kasteel van Schelderode, omstreeks 1864-1865 gebouwd voor en door architect Florimond Van de Poele, op het Scheldetalud en teruggaand op de site van het verdwenen heerlijk kasteel "Ten Daelē" achter de St.-Martinus parochiekerk, is de dorpskern typologisch als kasteeldorp goed bewaard gebleven. Kasteel en kerk domineren hierbij de Scheldevallei. De dorpskern omvat de omgeving van de St.-Martinuskerk, waarvan het omringend kerkhof deels op het oude kerkhof teruggaat, de omgeving van het kasteeldomein van Schelderode en van de pastorie, die de intrinsieke waarde van deze gebouwen tot hun recht laat komen. De bebouwing aan de Gaversesteenweg, het Schelderodeplein en de Scheldewegel omvat landelijke woningtypes, vroegere boerderijen die een herinnering bewaren aan het agrarisch karakter van de dorpskern; daarnaast getuigen dorpshuizen van de typerende ontwikkelingsgang van de dorpsbebouwing uit de 19de-20ste eeuw. Hun gabariet en schaal is een bepalend element binnen deze landelijke bebouwde omgeving.

Het algemeen belang gevormd door de **wetenschappelijke waarde** van de *dorpskern van Schelderode met omgeving van de St.-Martinuskerk, van het kasteel van Schelderode, van de pastorie en met voetweg nr. 25 (delen tussen Grep- en Molenstraat)* wordt als volgt omschreven,

Historisch-geografisch is de dorpskern van Schelderode een goed bewaard en representatief voorbeeld van een plateaurand-site met een historische context in de Bovenscheldevallei. De dorpskerk en dorpskern gelocaliseerd bovenop de steilrand, het kasteel van Schelderode met park op de helling van het talud, domineren van daaruit het Schelde-alluvium. De aanpalende bossen en weiland die aan weerszij aan het kasteelpark op de valleiflank voorkomen, evenals de Scheldemeersen, vormen morfogenetisch een geheel met deze ecologisch waardevolle landschapseenheid. Andere ecologisch waardevolle kleine landschapselementen die tevens relevant zijn als getuige van het agrarisch karakter van de geëvolueerde dorpskern zijn: de

resten van hoogstamboomgaarden, de voetweg nr. 25 als oud wegtracé en kerkwegel in het dorpscentrum, lineair gemarkeerd door typische afsluitingen zoals bakstenen tuinmuren, haagbeuk en sierbetonafsluitingen.

Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 10 februari 2000

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Ambtenarenzaken en Sport

Johan SAUWENS.